

Críteris i propostes de futur dels professionals de l'educació a partir dels resultats de l'Enquesta sobre la revernacularització del valencià a Alacant

ENRIC PELLÍN, DIRECTOR DEL CP SERRA DE MARIOLA

VICENT BERENGUER, DIRECTOR DE L'IES CAP DE L'HORTA

BRAULI MONTOYA:

Ara analitzarem els críteris i les propostes de futur dels professionals de l'educació a partir dels resultats de l'ERV-2007. Els professionals que hem triat són dos professors compromesos amb l'ensenyament en valencià a Alacant fins al punt que tots dos dirigeixen sengles centres públics emblemàtics en el sector, un d'educació primària i un altre de secundària.

Enric Pellín és mestre d'Educació Primària des de 1976. Treballa en la immersió educativa pràcticament des que s'instaurà a Alacant (1990). Ha organitzat les Trobades de les Escoles en Valencià a la comarca de l'Alacantí durant nou anys (entre 1989 i 1997). Al llarg d'aquest temps ha estat president de l'Associació Cívica per l'Ensenyament del Valencià a l'Alacantí. Actualment és director del Col·legi Públic Serra de Mariola.

Vicent Berenguer és professor de català a Batxillerat. Va fer la llicenciatura en Filologia Romànica en l'Especialitat de Francès i va tenir experiència com a lector de francès, però va acabar decantant-se per l'ensenyament de la nostra llengua. Ha fet cursos de reciclatge de català com a professor de l'ICE i és autor d'un manual de llengua i literatura per a primer i segon de Batxillerat. És director de l'Institut d'Ensenyament Secundari Cap de l'Horta.

Els dos ens parlaran com a docents en relació amb l'ERV-2007, de la qual se'ls han avançat alguns resultats, però sempre partint de la seua experiència i del seu coneixement privilegiat. Finalment, Antoni Mas i jo mateix assajarem unes conclusions i obrirem el debat a tots sobre qualsevol dels temes que s'han tocat al llarg d'aquesta Jornada.

ENRIC PELLÍN:

Intentaré fer una barreja i una síntesi entre la meua experiència, la realitat de les escoles d'immersió, almenys de la meua i de les de la resta de la ciutat. També intentaré comentar alguna part de l'ERV-2007, sobre la qual ens van posar *deures* no fa gaire, i després també, agafant el tema de la taula redona, quines propostes de futur puc oferir.

Començaré per l'aportació d'una altra paraula. Ja que s'ha aportat la de *revernacularització*, que m'ha costat que m'isquera, jo propose *realacantinitzar*. Atès que Alacant és una ciutat del País Valencià, *realacantinitzem*. Simplement vull comentar que les escoles d'immersió són onze per a la ciutat d'Alacant en l'actualitat: deu de públiques i una de privada.¹⁴ Ja fa tres cursos que l'ensenyament privat concertat també s'ha incorporat a la línia d'immersió, tot i que eixes escoles, diríem d'*elit*, encara no estan en aquest grup, però supose que cal donar temps al temps. Actualment, en cada districte escolar urbà en què es divideix la ciutat d'Alacant hi ha una oferta mínima d'una escola, però, per contra, no hi ha encara una escola d'immersió per al Camp d'Alacant.¹⁵ Tampoc no hi ha hagut una campanya clara a favor de promoure les escoles d'immersió a la ciutat, ni des de l'Ajuntament ni des de la Conselleria d'Educació. Per tant, tot el mèrit, o tot el que hi ha, prové del boca-orella, com hem vist en l'ERV-2007; això és, l'efecte taca d'oli dels pares i les mares en companyia dels amics, coneguts, veïns i *saludats*. El model de la Conselleria no fa avançar tampoc

14 Com hem vist a la nota 11, el curs 2009-10 són dotze escoles públiques i una de concertada les que ofereixen la immersió en català a Alacant.

15 Àrea rural del municipi d'Alacant, on hi ha diversos caserius.

les escoles d'incorporació progressiva del valencià, les mal dites *escoles en castellà*, perquè no s'ofereixen assignatures en valencià al llarg de l'escolaritat ni tampoc altres matèries que no siguin l'assignatura bàsica de valencià, com ara seria Educació Física, Matemàtiques, Música, ja que, com a molt, en aquestes escoles d'incorporació progressiva, es fa el Coneixement del Medi, però amb un dèficit pel que fa al vocabulari i als continguts. Tot això a les escoles en castellà. També seria molt interessant, i ara és un toc per a la universitat, que tots els mestres isqueren de la Facultat d'Educació dominant el valencià. S'estalviarien fer cursos i, per tant, s'estalviarien inversió en cursos, doblar esforços, doblar temps i s'economitzaria.

Tornem altra volta a les escoles d'immersió d'Alacant. Les dades que se'ns ofereixen diuen que els xiquets són capaços de relacionar-se en valencià amb els mestres fins al 95,4 %. És molt curiós observar com des dels tres anys que s'incorporen els xiquets a les escoles fins que arriben al tercer de primària van a poc a poc dominant la llengua, i no és fins al tercer de primària quan quasi el 100 % dels xiquets poden utilitzar el valencià quan se dirigeixen al mestre. Parlem de la relació alumnes-mestres. Açò vol dir que fins aquesta època de tercer de primària, huit, nou anys, els xiquets van barrejant la llengua familiar i el valencià en menor o major grau. Segons el context, més formal de dins de l'aula i menys formal dels corredors, del pati i el menjador escolar. Sí que hi ha alumnes que als quatre anys parlen fluidament valencià, però és perquè tenen reforços, bé dels iaïos o bé d'algun membre de la parella, pare o mare, bé dels dos. També en l'ERV-2007 s'evidencia, i volia tornar a repetir-ho, que l'ús del valencià és alt en els contextos formals, dins de l'aula, i que va decaient a mesura que s'arriba als contextos de pati, d'oci i de temps lliure.

L'any 1983 es va aprovar la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV), la qual solament s'ha desplegat, i en part només, en l'apartat de l'ensenyament però mai en tot el que afecta l'ús social del valencià, que seria el coixí que faltaria per a donar suport i eixida a tots eixos esforços que es fan des de l'escola de primària, perquè no arribem a eixir per eixa manca d'ús social, de legislació, de temps d'oci, de materials audiovisuals, electrònics, etc.

També ha eixit abans la paraula *liberal*. Parlar d'un discurs liberal, sense connotacions negatives, podria portar a pensar que el mercat regularia l'ús del valencià. Però el punt de partida del valencià respecte a l'espanyol no era el mateix quan es va proclamar la LUEV i es van començar a incorporar les escoles d'immersió a la ciutat d'Alacant. El punt de partida no era el mateix, per tant, s'ha de legislar i des d'una perspectiva que no contemple aquesta liberalitat en el sentit anglosaxó que s'ha apuntat abans, i que se legisle a favor del valencià, desplegant o creant alguna altra

cosa pel que fa a la part de l'ús del valencià de la LUEV. Evidentment, aquesta part d'ús social també hauria d'obligar els polítics i els responsables de les administracions a utilitzar el valencià, que fóra visible tot eixe món de les escoles d'immersió i que els xiquets i les famílies pogueren percebre que més enllà de les escoles hi ha també tot eixe coixí, tot eixe teixit social. Tot això seria referit a les intervencions orals dels polítics quan fan declaracions, inauguracions, reunions amb els ciutadans, etc.

Tampoc no es pot oblidar que en l'actualitat no sols arriben a les escoles els mestres i els progenitors, sinó també tota una allau de nous professionals de l'educació que es fan presents a l'escola, que fan un paper i que, normalment, per l'edat o per la falta de formació, no coneixen el valencià. Me referisc a psicòlegs, pedagogs, logopedes, encarregats de menjador, conserges de les escoles, treballadors dels servicis socials dels ajuntaments, monitors de menjadors, cuiners, conductors d'autobús, monitors de les activitats educatives de l'Ajuntament, monitors dels parcs naturals que la Conselleria té en la seua oferta educativa, etc. Tota aquesta relació de personal entra i conviu habitualment a l'escola i, per tant, també se li ha d'exigir i també ha de dominar la llengua de l'escola d'immersió. Tampoc no s'han d'oblidar tots eixos nous professionals que atenen exposicions educatives de les entitats d'estalvi, com ara de la Llonja del Peix, que actualment és una sala d'exposicions municipal, de Bancaixa, de la CAM,¹⁶ que estan prop de la Seu Ciutat d'Alacant, i altres entitats que promouen activitats educatives en exposicions, concerts, etc. També haurien d'oferir la part de senyalització, la part d'informació textual i també l'oralitat dels monitors que acompanyen l'activitat de l'alumnat de les escoles d'immersió.

Per acabar, convindria també que el sistema operatiu majoritari, el *Windows*, s'oferira en valencià en els ordinadors que arriben a les escoles d'immersió, perquè tots els ordinadors que serveix la Conselleria, quan s'utilitza el sistema operatiu *Windows*, no ofereixen la possibilitat d'utilitzar també el valencià, sinó que està només en espanyol, la qual cosa és una contradicció. Si algú me diu que en el *Soft-català* hi ha un *pegat* que permet treballar en català, quan vénen els tècnics de la Conselleria, diuen «No funciona bé pel pegat eixe que li heu col·locat».

Aquí tancaria la part que és de l'alumnat i faria una breu exposició, des del meu punt de vista, evidentment, del que són les mares i els pares en l'escola, mares i pares en aquest ordre perquè no hem d'oblidar que l'escola és més de mares que de pares. La matrícula es fa per districtes. Per això apa-

¹⁶ Acrònim format amb les inicials de *Caja de Ahorros del Mediterráneo*, entitat financera que només presenta el nom en castellà.

Taula redona final:
d'esquerra a dreta, Antoni Mas, Brauli Montoya, Enric Pellín i Vicent Berenguer

reix en l'ERV-2007 que una de les primeres prioritats o interessos dels progenitors a l'hora de triar escola és la proximitat; no hi ha més remei, perquè la puntuació en el barem més alta és viure dins del districte on està ubicada l'escola i, per tant, això obliga els progenitors a portar els fills a l'única escola que hi ha a cada districte. Si s'oferiren almenys dues escoles, els progenitors podrien triar de cada districte quina escola els interessava més. I no hauríem de perdre de vista que, a mesura que l'oferta augmentara, també creixeria la demanda. També s'haurien d'establir campanyes d'informació a les famílies perquè matricularen els xiquets en escoles d'immersió. Actualment, com a molt, quan tenen pressupost es fa una carta a les famílies que tenen alumnat en edat de tres anys per a entrar a matricular-se al curs següent. És l'única cosa que fa l'ajuntament de la ciutat per afavorir les escoles d'immersió. S'haurien de fer unes campanyes que pogueren arribar al 100 % dels ciutadans en televisió, mitjans escrits, ràdio, etc., unes campanyes que promocionaren les escoles d'immersió. A Alacant, l'època de matrícula de les escoles coincideix amb el final de les vacances de Pasqua, on s'afig el famós pont de la Santa Faç.¹⁷ Així, les famílies

tenen moltes dificultats per a poder matricular els fills, i això passa a la ciutat. Simplement organitzant un poc millor el calendari, afavoriríem les matrícules i, per tant, la matrícula a les escoles d'immersió. La campanya hauria d'anar acompanyada d'informació a totes les cases on hi hagueren infants en edat de tres anys perquè els progenitors pogueren tindre coneixement de la matrícula i de la possibilitat de fer-ho en una escola d'immersió. I, a més a més, durant la resta de l'any s'haurien de fer altres campanyes, que podrien consistir en visites guiades a les escoles perquè els progenitors pogueren conèixer un poquitiu l'entorn, i que no necessàriament haurien de coincidir amb horari lectiu. Així, els progenitors podrien conèixer l'equip directiu, les instal·lacions on estarien els xiquets, si tindrien uns lavabos adaptats, on farien el pati, etc. Les famílies rebrien informació sobre una sèrie de recursos per a tenir un millor coneixement de causa a l'hora de matricular els fills. Indirectament, aquestes famílies tindrien notícia de les escoles d'immersió. I, a més a més, aquestes campanyes haurien de ser institucionals, on els assessors pogueren informar les famílies i resoldre tots els dubtes, campanyes que intensificarien, difondrien i augmentarien les línies d'immersió.

De l'ERV-2007 vull destacar dues coses que ja he comentat al principi: l'efecte taca d'oli, que es veu molt clarament, i l'efecte boca-orella, que sembla que funciona i va molt bé. Vull dur aquí la preocupació dels pares i les mares per la continuïtat dels estudis, després de primària, en la secundària obligatòria i en el batxillerat, i en la universitat, per suposat, i en els cicles formatius, que són la gran preocu-

17 Les vacances de Pasqua al País Valencià comencen Dimecres Sant, s'allarguen tota la setmana després de Setmana Santa i inclouen el dilluns següent, diada de Sant Vicent, que és el final de la Pasqua. A la ciutat d'Alacant s'hi afig el dia de la Santa Faç, que cau el dijous després d'acabar la Pasqua. Això fa que, fora de l'oficialitat, però dins de la tradició escolar, s'incloua tota la setmana de Sant Vicent i la Santa Faç dins de les vacances de Pasqua.

pació que tenen els progenitors. I per acabar, voldria felicitar la troballa que l'ERV-2007 verifica que sembla que els valencianoparlants ens animem a usar el valencià quan ens ajuntem —és una de les preguntes que han aparegut.

VICENT BERENGUER:

Des del punt de vista de la secundària, no sóc optimista, perquè el meu nivell d'ensenyament s'ha convertit, purament i simple, en el regne del professor cremat, del professor funcionari. I això va en detriment especialment de la qualitat de l'ensenyament, cosa que afecta la qualitat del valencià als instituts. He de dir, per una altra banda, que el nou professorat, gràcies al requisit lingüístic, ha de venir amb uns coneixements mínims de valencià, i això ha aportat que el valencià, que deu anys enrere no se sentia als instituts, comence a sentir-se. I això és important perquè, a l'inici de curs i des de les direccions dels instituts, s'ha de recordar a tot el professorat nouvingut que la llei mana que s'ha d'acomplir un mínim d'assignatures, un mínim de matèries, en valencià. En altres mons no cal recordar l'obligatorietat de complir la llei, però en el que envolta la nostra llengua, sí. Hem de tenir una militància en valencià. I als centres on no hi ha una militància clara pel valencià hi ha una minva de l'ús del valencià, sobretot fora de l'aula. Fora de l'aula són els corredors, els patis, la cantina, la sala de professorat, la qual és un laboratori que demostra la vigència o no del valencià en un microcosmos com l'institut. L'institut és una ciutat xicoteta on hi ha de tot, i perquè el valencià continue vivint, perquè el valencià tinga salut, ha de sentir-se. Jo li he de donar la raó en certa mesura al professor Joan Pere Le Bihan quan parla de la llengua al pati. Som els adults, el professorat, els que li hem de donar realitat a la llengua perquè, com ha dit Josep Forcadell, l'ús del valencià al pati és el mateix que a la ciutat. Si a la ciutat d'Alacant la gent no comença a parlar-te en valencià i no té una militància, l'alumnat de secundària, llevat d'un mínim percentatge, no té militància. Té ideologia, però no militància.

Des del punt de vista de les institucions, no hi ha un autèntic suport de la realitat lingüística. Les direccions dels centres, quan demanen les substitucions per a cobrir una sèrie de places, majoritàriament demanen que siguen en valencià, però després el professorat nou arriba en la llengua que arriba. I quan arriben eixes circumstàncies, li has de recordar que ha d'usar la llengua, i en molts casos, arriben «*Yo no sé valenciano. Por lo tanto, yo no puedo dar una clase en condiciones*». Les direccions dels centres recorren aleshores a les assessories lingüístiques a veure què passa i la realitat és tota una altra: tenen tota la capacitat i és

l'assessor qui ha de cridar a l'ordre, ha de fer complir la llei i no pots entrar a l'aula i dir-li a l'alumnat: «Fins ara heu fet els exàmens en valencià, a partir d'ara heu de fer en castellà». Això és una realitat que s'està donant als instituts en moltes aules concretes. En la zona en què jo treballo, que és el Cap de l'Horta i la Platja de Sant Joan, hi ha moltíssima immigració vinguda de tot arreu. Llavors, les direccions dels instituts tenen l'obligació d'anar, com ha dit Enric Pellín, a les escoles, prèviament a la matriculació, a recordar que instituts com el meu, el del Cap de l'Horta, tenen línies en valencià. En el cas d'aquest IES, la línia és molt jove, data del curs 2003-04. En suma, hem de recordar als progenitors que en instituts com aquest hi ha línies en valencià on es poden continuar els estudis encetats a la primària o a la infantil. Ja sabem que és una realitat, i l'ERV-2007 ho confirma, que hi ha una caiguda del nombre d'alumnes de primària que no passen a línia en valencià a secundària.

Així mateix, les direccions dels centres tenen la responsabilitat de dir als progenitors que en les línies en valencià hi ha un percentatge mínim de fracàs escolar. Les línies en valencià tenen un èxit educatiu i, si més no, ha de ser la nostra base. Un altre tema és que en aquestes reunions amb els progenitors hi ha un canvi en els àmbits d'ús: hi ha una minva en els àmbits d'ús col·loquial i familiar en molts casos i, això no obstant, hi ha un augment en els àmbits d'usos socials. Si més no, a causa de l'èxit relatiu de la Junta Qualificadora de Coneixements de Valencià, perquè la gent s'esforça per preparar-se els exàmens amb vista a oposicions a l'Administració pública, i molts progenitors envien els fills a l'ensenyament en valencià pensant en una col·locació futura dels fills com a funcionaris.

I ja per acabar, un record d'agraïment a una persona que ha fet molt pel valencià des del Servei Territorial de la Conselleria d'Educació. Em referisc a Pere López, inspector jubilat, que era com un almogàver que plantava la senyera de l'ús lingüístic i que, a més a més, donava una presència en eixa santa casa i jo li done les gràcies perquè ha fet un gran esforç perquè el valencià tinguera una presència en les línies dels instituts, que era on més treballava.

BRAULI MONTVOYA:

A continuació, Antoni Mas i jo mateix farem una breu recopilació. Si més no, destacarem algunes de les coses més importants que s'han dit: amb el títol que hem assignat a aquesta última sessió, ens agradaria parlar de les perspectives de revernacularització del valencià a la ciutat d'Alacant, és a dir, si és possible arribar-hi, si podem seguir unes passes concretes, si algunes de les idees que s'han llançat

tenen algun futur, etc. Per tant, aquesta recopilació va encaminada a suscitar la intervenció de tothom i sobre la totalitat dels continguts de la Jornada.

ANTONI MAS:

En principi volia fer una mena de síntesi del que han estat aquests dos dies, però pense que, atès el poc temps que ens queda, serà més profitós apuntar les coses més importants que s'han dit amb vista a unes conclusions de la Jornada i poder debatre després els temes que han eixit.

Brauli Montoya apuntava les dues parts de què s'ha compost aquesta Jornada: una primera part per a veure experiències d'altres llocs i una segona part per a veure el cas concret d'Alacant. La intenció de la primera part era ocupar-nos de comunitats de parla que es trobaren en la mateixa, o semblant, situació que Alacant: Irlanda (i Dublín), Vitòria, la capital del País Basc, i la Catalunya del Nord (i Perpinyà) ens han ofert tres perspectives diferents de la situació.

De Dublín hem rebut una perspectiva històrica major que la nostra perquè tenen programes d'immersió des de 1930. De l'aportació del professor Ó Riagáin en la recerca del cas irlandès, hem pogut prendre bona nota del qüestionari que va aplicar en la dècada de 1970 per a adoptar-lo en el cas alacantí. Jo ressaltaria, de les dades aportades per Ó Riagáin, que entre el 60 % i el 70 % de les famílies que havien portat els fills a immersió, havia augmentat l'ús de l'irlandès.

Per la seua banda, Iñaki Martínez de Luna començava fent alguns plantejaments teòrics. Es demanava primer què són les llengües vives i responia que es fonamenten en tres pilars: la competència individual, les xarxes socials dels individus i les representacions socials. I conclouia amb bones perspectives de futur, encara que tímides, perquè a Vitòria les interaccions en èuscar entre els adults oscil·len entre el 0,3 % dels ancians, el 2,9 % dels adults, el 3,4 % dels jòvens i el 3,5 % dels xiquets.

De Perpinyà i la Catalunya del Nord hem rebut un enfocament més aviat pedagògic que ens permet observar grans diferències amb els models lingüístics educatius que s'apliquen al País Valencià. Sobretot, jo en destacaria el tema de la responsabilització en sentit vertical dels xiquets majors cap als menors. La qüestió és si podríem aplicar aquest mètode al nostre sistema educatiu, on anem més a la quantitat que a la qualitat, mentre que allí és a l'inrevés.

Siga com siga, a tot arreu el marc escolar és insuficient per a intentar revernacularitzar la llengua i per això cal aplaudir l'esforç de La Bressola a estimular el sorgiment de xarxes de socialització externes a l'escolar (sardanes, rugbi,

etc.); a Irlanda l'esforç es concentra en les activitats extra-acadèmiques i en la creació de xarxes d'amistat. I a Vitòria s'apuntava això mateix a partir de les activitats municipals que s'organitzen per als adults. La projecció social, per tant, no podem obviar-la, i, en aquest aspecte, el paper que ha de tenir-hi el professorat és important. Esperem que l'efecte del professor cremat que apuntava Vicent Berenguer no impedisca limitar aquesta projecció exterior de l'escola.

Però no és tot qüestió de coneixements i usos, sinó també d'actituds. Hem observat que en tots els llocs on hi ha programes d'immersió lingüística o estan en procés semblant al nostre, les actituds sempre són favorables, tot i que sense compromís. El professor Martínez de Luna utilitzava el terme *delegables* per a afirmar que no tots els qui mostren aquestes actituds estan disposats a posar-les en pràctica. Això no obstant, hauríem de veure-ho com un pas en el procés: en principi ho veuen molt bé, però ells no s'hi comprometen; esperem que en un pas següent arriben a comprometre-s'hi.

BRAULI MONTOYA:

La segona part de la Jornada ha consistit a exposar els resultats de l'ERV-2007, inspirada en la que es va fer fa uns anys a Dublín gràcies al professor Ó Riagáin, i que ens ha estat molt útil. El nostre objectiu era veure si la llengua que trobàvem reclosa a l'escola transcendia a l'entorn més immediat i es generava un efecte que voldríem multiplicador. Com ja ens imaginàvem a partir del nostre coneixement personal, necessitàvem eixa certificació empírica, ja que és una elit a la ciutat la que porta els fills a l'escola en català. La majoria són, fins i tot, progenitors i professorat, del gremi. Això és positiu perquè pot generar una dinàmica d'emulació atès que ens trobem entre gent d'estudis, gent que se suposa que sap de l'educació i que no són simples progenitors, sinó que tenen una formació superior. Això pot generar una cadena d'imitacions, el boca-orella de què parlàvem. Ara bé, hi ha una certa marca ideològica cap a l'esquerra que ens pot suposar un llast. Dissortadament, aquest defecte és inherent al País Valencià per les circumstàncies històriques que ens han precedit: una classe alta dirigent que en el segle i mig passat que ha *fet fugina* de l'idioma no l'ha transmès. Això ens ha deixat amb una classe alta que sol ser representada per les ideologies conservadores i que ens ha deixat *desemparats* en el tema de la llengua. Per aquest motiu, aquesta marca ideològica esquerrana del valencianisme no és positiva perquè ens limita davant una possible emulació generalitzada de la població, de la gent que es podria emmirallar en el comportament de les perso-

nes benestants, que solen erigir-se en models de conducta social. Tenim el pro i el contra, per tant. Els casos d'Irlanda, de Vitòria, de la Catalunya del Nord, ens poden servir per a aprofitar el que tenen de positiu o allò que han aconseguit de positiu. Per exemple, la generació de xarxes socials o xarxes que ofereixen relacions d'amistat, relacions d'oci, per mitjà de l'esport, de l'associacionisme. El cas l'hem vist sobretot a Irlanda i a la Catalunya del Nord, especialment en aquest últim territori, pel fet que sembla que La Bressola és més que una escola, diríem imitant allò que el Barça és més que un club. És clar, l'escola ha de fer eixe paper, però a Irlanda, segons altres lectures que he fet diferents de les del professor Ó Riagáin, hi ha hagut intents de generar una *residencialitat* (crec que m'invente el terme) de gent procliu al voltant de certes escoles, certs barris, de crear aveïnaments nous per generar una dinàmica de gent que es coneix, que es relaciona. Aquesta experiència, en alguns casos, sembla que no va tenir massa èxit.

Aquesta idea em ballava pel cap quan vaig fer les conclusions del meu llibre *Alacant: la llengua interrompuda*, en què veia que l'única solució que teníem era tancar files dins de la dinàmica que proposava F. Xavier Vila i Moreno en la seua intervenció. L'alternativa és escampar-nos per tot arreu i sembrar la llavor per totes les escoles i esperar que hi haja algomogàvers per totes les escoles, perquè, si no, no funciona, ja que els directors han de ser algomogàvers, com ha dit Vicent Berenguer i hem comprovat més d'una volta. Intentem això i potser correm el perill de diluir-nos molt fàcilment, o bé concentrem esforços, generem marcs socials residencials urbans amb un cert prestigi per a ser emulats. Això sona a ficció, però tothom sap que a les ciutats sempre hi ha diferències socials quant a residència. Hi ha zones en què queda més bé dir que s'hi viu perquè hi ha pisos més cars, són més centrals i amb més facilitat d'accés a tots els serveis. En canvi, hi ha zones on poca gent vol viure i la que hi viu és perquè no té més remei. No sé si això sona a políticament incorrecte ni, en un altre nivell, si tan sols seríem capaços, sobretot en les condicions polítiques actuals, d'intentar-ho, però alguna idea hauria de circular per aquí. Clar, quan jo proposava això també intentava lligar-ho, per bé que ja amb una situació molt precària, amb els dos barris de la ciutat d'Alacant en què més tard s'havia produït la interrupció definitiva de la transmissió de progenitors a fills, les Carolines i el Raval Roig. Han passat deu anys d'aquelles conclusions, quan jo les feia eren els avis els que havien anat *aguantant* la llengua —tot i que ells mateixos no l'havien transmesa, però eren els que la podien transmetre tal qual, que aquest seria un altre tema. Ara ens trobem en una situació realment pitjor perquè, encara que hàgem avançat en el coneixement —hi ha més alacantins que diuen en els censos que saben parlar valencià, des del 22 % del primer cens lingüístic que es va

fer el 1986 al 27 % del de 2001, hi ha molts més joves que el saben, la gent té més nivell cultural, el sap més, etc. Però això que diuen les estadístiques és purament coneixement. Contràriament, les enquestes, com alguna que ens ha avançat Rafael Castelló, diuen que l'ús a casa, que l'any 1985 era d'un 11 %, segurament format tot per gent d'edat, ha davallat greument. Al costat d'això tenim la lleu esperança de l'ERV-2007, que ens diu que en aquestes escoles, en aquesta elit de progenitors, sembla que hi ha una reintroducció, que hi ha intents de revernacularització de l'idioma, és a dir, de passar d'una llengua que és L2 en els progenitors a convertir-se en L1 dels fills. Fixeu-vos que eixe és el procés invers al que hem viscut anteriorment. Depenent dels llocs serà més antic o més modern, però el procés de deixar de transmetre la llengua pròpia a uns fills suposa que una parella catalanoparlant que té el castellà com a llengua segona decideix transmetre-la als fills, els quals converteixen en primera llengua la que era segona per als progenitors. Justament el que intentem és invertir eixe procés. És clar, jo em pregunte fins a quin punt podem imitar les tàctiques dels qui ens han precedit en l'activitat inversa, és a dir, dels qui han intentat eliminar el català de la circulació transmetent una llengua segona, que era el castellà, per a acabar abandonant la primera. Les seues tàctiques, que tots coneixem, sobretot al País Valencià, i com més grans les ciutats, més coneixem, com ara la intervenció d'educadors —sovint religiosos— ens l'ha explicada amb molt de detall i d'una manera esfereïdora, Joan Pere Le Bihan quan deia que aquests mestres, aquesta mena de servidors de la República francesa, anaven de casa en casa animant a l'abandó del català. En els casos que jo conec, cridaven els progenitors a l'escola, però la cosa no canvia gaire. Fins a quin punt és lícit que iniciem una tasca similar, això sí, dins els límits que els drets humans ens permeten? Per descomptat que podem al·legar que tenim raons històriques, raons de defensa, de recuperació d'una llengua injustament perseguida, però, és clar, ens hem de plantejar com podem actuar en aquest sentit. De moment, fem tot el que podem.

I per donar pas ja al debat, jo voldria enfocar-lo —a part de poder-se produir intervencions sobre qualsevol de les ponències que hem escoltat— en la proposta d'idees sobre què podem fer tenint en compte eixe objectiu màxim, que pot ser llunyà, però no gaire perquè se'ns en pot anar de les mans tornar a fer el valencià la llengua pròpia dels alacantins, o d'una part, si més no.

Debat

Bartomeu Font: Jo som de Mallorca. Hem parlat de models educatius i voldria saber què és exactament allò que hi ha

actualment en valencià a la ciutat d'Alacant, què és allò que ajuda. Per exemple, en un club de futbol ja no diuen ni «Bon dia» als estadis. Què és allò que fa, a part de l'escola, que la gent pugui sentir el català? No sé la situació al País Valencià, però a partir d'allò que hi ha se pot fer feina. Hi ha una escola, hi ha unes línies a Alacant, al País Valencià també, però què més hi ha? Una cosa alternativa que heu dit en les conclusions és que la gent té un títol, fa unes oposicions, treballa en una escola, però què més hi ha aquí per tornar a normalitzar el català?

Vicent Berenguer: Hi ha una gent que parla en valencià. Que això és prou! Vas al mercat central i hi ha una gent que parla en valencià. Vas als carrers i hi ha una gent que parla en valencià, hi ha un gruix de gent que coneix el valencià. Ara bé, des del punt de vista institucional ja és una altra cosa. Enric Pellín potser té unes altres experiències.

Enric Pellín: Per augmentar l'ús social del valencià, del nostre català, que se senta, hauríem de passar perquè en tot el món festiu i associatiu —fogueres, celebracions que fan en els districtes durant la resta de l'any: elecció de Bellea del Foc, etc.— hi hauria d'haver presència del valencià. Quines altres coses col·lectives hi ha a Alacant? Per exemple, al camp de futbol, de l'Hércules, en la dècada de 1980, hi havia un senyor que saludava en valencià; la gent l'esbroncava, però l'home feia la intervenció *motu proprio*. Ningú de la Junta Directiva li ho deia. I ell, per imitació d'altres estadis, ho feia encara que la gent l'esbroncava. D'alguna manera s'ha de canviar eixa actitud, s'ha de donar valors de tolerància.

Bartomeu Font: Actualment el valencià està en ús entre persones militants, hi ha un grup de persones que el parlen, i, en una altra línia, els escolars. Si no hi ha una entitat que faci coses al carrer i que surti, no arribarem a aconseguir aquesta revernacularització. És clar, pots estar vivint aquí i no sentir mai el català. Com manco es parli, més esbroncades hi haurà perquè no hi ha ningú que surti al camp a dir «A veure què passa aquí!». A posta demanava jo quines altres entitats, plataformes que facin feina a part de l'escola i que podrien anar fent accions al carrer, sortint, accions programades, és a dir, una acció directa. Molt bé: hi ha l'escola, però a Mallorca passa igual, si les entitats com Obra Cultural Balear o Acció Cultural del País Valencià no surten a fer coses...

Brauli Montoya: Jo insistiria en el que ha dit Enric Pellín: l'únic camp simbòlic que podem utilitzar —pel paral·lelisme amb el cas de la Catalunya del Nord i perquè la gent a Alacant encara ho té considerat així— i podem aprofitar en

aquest sentit és el món de la festa, de les Fogueres d'Alacant, concretament, que és l'associacionisme més massiu; no el tinc quantificat, el futbolístic, però sembla que és més massiu encara el festiu, entre socis de barraques, de fogueres, etc. Les barraques són carrers que es tallen i allí es munta la paradeta i hi ha molta socialització, es menja al carrer, etc. Molta gent, quan feia les entrevistes sobre la transmissió del català a Alacant, em deia que es limitava a usar el valencià en aquestes ocasions. Això sí: exagerava, perquè el que ells entenien per usar el valencià era dir *fogueres*, *coca en tonyina* i poca cosa més. Però, com a mínim, seria un àmbit aprofitable. Com es connecta això? Com es connecta l'escola amb aquest món fester? Potser seria possible amb una bona quantitat d'almogavers, reclutats entre els progenitors.

Enric Pellín: En defensa de les festes podem dir que la Bellea del Foc d'enguany ha estudiat en immersió i ja s'han fet contactes perquè salute, faça intervencions, etc., que d'alguna manera palese que ha fet escola en valencià, que ha fet immersió. Si seguiu els actes festers, veureu que quan puguen les bellees diuen: «Sap parlar en castellà, en francès i en valencià».

Rafael Castelló: Entenc que és una sessió per a intentar traure alguna mena de conclusions, perspectives, etc. Tot i no haver estat present en algunes de les intervencions, m'han anat arribant les informacions més rellevants i he de confessar-vos que me'n vaig amb un bon cacau mental. Segurament per l'allau de dades que vaig donar ahir, que, efectivament, va ser un xàfec, com deia F. Xavier Vila i Moreno, però també perquè jo això de *seu universitària* m'ho crec: un espai de llibertat d'expressió i d'exposició, lliure, on jo mateix estava intentant reformular el model al qual estem aliats més bé. O siga, jo arribe amb una idea que açò de la normalització lingüística és una cosa que s'ha de fer amb estratègies de masses, és a dir, que hem d'arribar i transformar i canviar una societat en el seu conjunt, arribar a tots, massivament, etc. I després d'escoltar-vos i que m'hagen arribat algunes de les idees, exemples i experiències exposades, aquest plantejament me trontolla molt nítidament. Per això vull fer ara l'exposició agosarada dels dubtes que m'entren. El company de Vitòria, com que som de la mateixa professió i utilitzem un llenguatge molt similar, l'he sentit parlar d'allò micro, allò macro, etc. I si se'ns pregunta què podem fer, hi ha diversos nivells d'acció. Hi ha un nivell d'acció micro, que afectaria bàsicament o estaria molt vinculat a l'exposició dels companys de primària i de secundària, que són les accions que fem a peu d'obra, de primera línia, en el dia a dia, en la vida quotidiana. Ho fem a l'escola, ho fem a casa, a qualsevol lloc. En aquest tema que ens ocupa

seria l'escola bàsicament, però també la llar on conviuen els xiquets amb els progenitors, els cercles d'amics que tenen els xiquets, com ha dit F. Xavier Vila i Moreno, en les actuacions diàries. El que ens arriba d'alguna manera, i no només en aquesta última intervenció, és que si fem descansar tota acció possible en allò micro és ben probable socarrar una persona. I això passa perquè, és clar, la societat o el conjunt d'interaccions no només ocorren en allò micro, també ocorren en allò macro, és a dir, que allò micro requereix la seua intervenció en allò macro. No és unidireccional, sinó que és en interacció contínua, però si allò micro està deixat al seu aire, és ben probable que, amb determinades condicions de correlacions de forces, de majories i minories, allò micro aparega cremat i socarrat. Per tant, es requereixen també accions de caràcter macro. L'experiència de La Bressola s'expressa ací i es planteja en termes micro, una estratègia en termes micro és «A veure què fem el professorat en el nostre entorn perquè això que passa en el pati, que passa en els nostres patis a Alacant, no passa a l'aula». Però no oblidem que eixa experiència de La Bressola, que és micro, té determinada cobertura macro, que és una escola privada, que treballa en un entorn estatal, amb una legislació que té determinades característiques. Amb això vull dir que el nostre professorat i mestres han fet una tasca heroica i continuen fent-la perquè no tenen cobertura macro, o la que tenen no és l'adient. Per això feia referència al model d'estat nació, perquè eixa estructura macro depèn molt de les nostres cultures polítiques, d'allò que estem acostumats a fer en política. Si la nostra cultura política és una cultura en què allò públic té més valor, és a dir, és l'Estat el que s'encarrega de l'educació de la gent, és el govern el que ha de prendre decisions, en eixe context macro també es poden fer coses. En una escola privada el Consell de Direcció és un consell determinat que és el que contracta el professorat, estableix les regles del joc de l'escola, etc. Qui posa les regles del joc? La Conselleria, supose, el govern. Clar, si el govern és segons de quin color, de quin model no només d'estat, és a dir, com a identitat nacional, sinó de model d'estat de benestar, hi ha una sèrie de variables que se'ns escapen mentre no aconseguim govern. Per tant, què podem fer? Canviar el govern. Ja ho vaig dir en una sessió en l'Institut d'Estudis Catalans, però és que és una urgència macro. És a dir, podem fer accions micro, efectivament, revisem les estratègies, etc., però hi ha determinades accions micro que no podem fer o si les fem ens cremarem com a bonzes si no fem actuacions a nivell macro. Vull dir, canviar la política educativa d'este país d'una vegada per totes, i per a això què necessites? Canviar el govern. Això és evident, però ja no veig tan clar que puguem canviar el govern, o siga, les polítiques del govern estant dintre de l'Estat espanyol perquè, com deia F. Xavier Vila i Moreno, que deixem d'estar a Espanya els valencians

va per a llarg, si és que va. Podem canviar la política del govern fins al punt que ens permeta dur endavant les estratègies necessàries per a construir des d'allò públic? O ens hem de plantejar: no, doncs anem a optar per la via privada, cas de La Bressola. Les sessions d'esta Jornada ens han obert totes eixes possibilitats. Ara, l'estratègia de revernacularització a Alacant és una estratègia educativa per a la reproducció del valencià que ha de ser totalment distinta a l'estratègia educativa en valencià a Oliva, el meu poble, perquè el meu nebot i la meua neboda, que tenen línia en valencià, el seu entorn social, al carrer, continua sent tot en valencià, a casa és tot en valencià, quan van al futbol és tot en valencià, i no escridassen ningú perquè per la megafonia es diga «Bon dia» o un locutor de la ràdio local parles determinada llengua, perquè en el pati i el carrer és la llengua d'Oliva. No pot ser que la Conselleria faça la mateixa política a Oliva que a Alacant.

Josep Forcadell: S'ha de fer macro. I des de l'ensenyament públic s'ha de donar resposta i solució a la revalencianització dels nostres xiquets, o a la revernacularització, o realacantinització. Des de la perspectiva micro, s'ha d'agrair el magnífic treball fet des de l'escola com a institució. Per descomptat, dels ensenyants, per moltes coses. A voltes sembla que perdem de vista les possibilitats que té l'escola, tot i que jo deia que estem carregant l'escola de responsabilitats excessives. Enric Pellín n'ha apuntat algunes, és a dir, l'escola és la relació entre mestres i alumnes, però també és la relació entre mestres i progenitors. Molts dels progenitors no són valencianoparlants o són de fora. L'escola també és un espai per a entrar en contacte amb tots els nous professionals, com apuntava Enric Pellín, nous professionals i institucions que presten serveis o que fan activitats relacionades amb el món educatiu. Per tant, des de la institució pública, des de la Conselleria, des de l'escola com a institució es pot incidir, a poc a poc si voleu, però s'hi ha d'incidir, perquè els serveis que presten autobusos, neteja, visites guiades, excursions, esplais organitzats des de la mateixa institució, tot això vaja sent coherent amb els objectius de l'escola, i això es pot fer i es va fent a poc a poc, es va aconseguint, o, almenys, està denunciant-se, i això permetrà que un dia s'aconseguisca. Després existeixen les associacions de mares i pares d'alumnes de les escoles, que són espais dins dels barris de la ciutat on es pot sentir parlar en valencià en públic perquè és normal que l'equip directiu, o els tutors, quan s'adrecen als progenitors dels xiquets de línia els parlen en valencià com un fet normal i, fins i tot, educatiu, o de facilitat perquè els progenitors puguem ajudar després els fills. I normalment funciona prou bé, hi ha molta tolerància. En definitiva, és un espai no habitual a la ciutat d'Alacant entre persones desconegudes. Les AMPA,

i les mateixes escoles també, actuen com un espai de socialització i d'integració de persones nouvingudes, les quals poden ser immigrants o poden ser persones que, per raons diverses, han canviat de residència. Jo no seria tan teòric o tan atrevit com el professor Brauli Montoya de crear barris, perquè la realitat ja ho fa això. Les escoles actuen de xarxa de socialització i d'integració de persones que no es coneixen, les quals, encara que visquen en la mateixa escala o en el mateix carrer, no es coneixen fins que no comparteixen el mateix mestre o la mateixa escola, que, així, els ajuda a integrar-se. Per tant, l'escola, com a institució, està fent molt més del que a voltes —excessivament crítics— som capaços de reconèixer. També les universitats hem de ser molt autocrítiques i molt autoexigents. Hauríem de repensar què formem, amb quins plans d'estudis estem formant els nous professionals i per a què els formem. Pot ser que hi haja una assignatura que es diu Escola i Llengua al País Valencià, que, teòricament, és la que ha de formar els mestres perquè sàpien què han de fer i quina és la seua finalitat última. M'imagino que la finalitat última de qualsevol mestre és la revalencianització de l'alumnat en una situació anormal, com és la nostra. O, almenys, que l'alumnat —i els progenitors— que tinguen ganes de redescobrir o recrear una realitat tinguen un espai on poder fer-ho d'acord amb els seus objectius i interessos i no sotmetre's a una realitat imposada des de fora. I després d'algunes intervencions, em queda la idea que hem de vendre la moto: allò que La Bressola és més que una escola ho hem de tenir en compte perquè ells ho fan bé. Com va explicar Joan Pere Le Bihan, porten a fer el manifest un gran jugador del Barça, també Domènec, l'entrenador de la selecció francesa, que és d'origen català, l'Oleguer i qui faça falta. Ells saben que s'han de vendre i que han d'eixir d'eixe cau de l'ensenyament privat i tradicionalista. Nosaltres haurem d'animar la gent que vinga a la línia, perquè és veritat que hi pot haver una escola per districte, però, com apuntava Vicent Berenguer, no està garantit que hi haja un institut que corresponga al districte o al barri. Per tant, ell apuntava que molta gent no continua de primària a secundària i semblava com si això ocorreguera perquè l'alumnat estava avorrit o haguera fracassat. El problema és que no hi ha oferta al mateix barri i és molt dur que un xiquet d'onze o dotze anys, quan passe a secundària, haja de canviar de barri, ara que havia aconseguit tindre uns amiguets al voltant de l'escola, per a poder fer línia en valencià. Ací el que hi ha és una estafa des de l'Administració; és a dir, no es garanteix amb un mínim de coherència tot el sistema de l'opció lingüística que han fet els progenitors.

Enric Pellín: Sobre el que ha dit Josep Forcadell, s'hauria d'assegurar que cada escola tinguera un institut de continuïtat. L'escola Serra de Mariola té un institut; hi ha una altra

escola, l'Enric Valor, que pot continuar en un altre institut; hauria de ser així; el Costa Blanca, un col·legi de primària, hauria de tindre l'institut de Vicent Berenguer.

Vicent Berenguer: El Costa Blanca no té encara institut de destí, i, a més a més, no s'assegura la continuïtat perquè l'ensenyament es mira des d'un paràmetre econòmic; és a dir, s'han de cobrir les places, s'ha d'abaratir l'ensenyament, etc. De quina manera? Si un professor pot donar classe quan s'acaba l'escola obligatòria, que és fins on normalment podem assegurar les direccions dels centres un ensenyament en valencià, unes línies en valencià, fins a tercer màxim, a quart ja comencem a tenir problemes perquè hi ha una sèrie d'optatives que t'obliguen a barrejar i clavar gent que és de la línia amb gent que no és de la línia, i ahí entren les militàncies, perquè has de ser agosarat, has de ser valent i dir «No: el professorat que no és de la línia, si vol fer, per exemple, Biologia, que la faça en valencià». Si hi ha una protesta que arriba a Conselleria, la Conselleria té dos camins: dir-los «Això és el que hi ha», o bé posar un altre professor de Biologia. Això no ho fan, i aleshores el que fan és pressionar perquè el professor de Biologia done la seua assignatura en castellà. És el compliment de la legislació.

F. Xavier Vila i Moreno: Jo comprenc que discutir i presentar experiències d'altres països pot generar determinat grau de confusió i pot trencar alguns esquemes i, com diu molt bé Rafael Castelló, estem en seu universitària, no parlamentària, i és bo que obrim les clepses i deixem circular-hi l'aire. També entenc que hi ha moltes situacions que ens rebel·len individualment i col·lectivament i que és evident que la realitat demogràfica i social d'Alacant està conformada d'una manera determinada i que no és la més alegre amb vista a la supervivència del català, però hem de ser pràctics. L'objectiu essencial de la Jornada és veure de quina manera podem millorar una de les eines que tenim, que és l'escola, per aconseguir uns objectius que siguin factibles; si no fossin factibles, ens cremaríem, i si no ens poséssim objectius ambiciosos, no tindria sentit fer la Jornada. A la pròxima jornada o a l'altra, en la qual podríem parlar de quin és el model adequat a partir del qual es pot modificar el panorama polític, o el funcionament de l'Administració, etc., serà fantàstic que ho discutim i que ho posem damunt de la taula, un cop tinguem clars els objectius, ara mateix, per a l'escola. Dic això perquè hi ha una certa tendència a dir que la solució al problema sempre està en un altre camp; quan parlem de l'escola, la solució està en l'Administració; quan parlem de l'Administració, la solució està en les eleccions; quan parlem de les eleccions, la solució està en la demografia, i quan parlem de la demografia, la solució està en la Secretaria de Política Lingüística, i quan parlem de la Secre-

taria de Política Lingüística... Hem de dir prou, hem de tallar i ser capaços de plantejar objectius realistes en cadascun dels àmbits que estan interrelacionats. Ningú no diu que no estiguin interrelacionats, però de la nostra intel·ligència depèn ser capaços de delimitar objectius ambiciosos i assolibles, i aleshores buscar les eines per fer-ho. D'aquesta Jornada jo no me'n vaig amb confusió, me'n vaig realment molt més content del que venia, perquè hi he après coses, i veig més coses que no veia fa dos dies. Si algú comparteix aquesta sensació, me n'alegraré.

Josep Maria Baldaquí: Jo voldria ser pràctic també. La meua experiència, com a persona que ha treballat sempre en el món educatiu i que coneix un poc el món de l'escola és que hi ha una sèrie de tòpics dins de l'escola, dins de les creences dels mestres que treballen en programes d'immersió i dins del funcionament de les escoles en general, que s'han mantingut durant vint anys i s'apliquen i són efectius, perquè són els que realment d'alguna manera marquen les coses que es fan. Per exemple, un tòpic és que el mestre ha de parlar en valencià amb l'alumnat, i això ho manté. Com que no tenim massa possibilitats d'actuar sobre la realitat, d'alguna manera tindríem la possibilitat d'actuar sobre les representacions de la realitat, sobre aquelles coses que habitualment s'accepten com a correctes. Jo voldria aquí destacar algunes coses que s'haurien de reintroduir d'alguna manera. Per exemple, una qüestió és el model de qualitat. Quin és el model d'ensenyament de qualitat? El model públic, el model privat? Hi ha moltíssimes raons per a defensar el model públic que, en el context d'Alacant, té més qualitat en general que el model privat, i, especialment, el model d'immersió. Això s'ha d'explotar i no s'explota suficientment. L'exploten els progenitors, una vegada que experimenten com a usuaris que el model funciona i ho diuen al veí: «*La vecina me ha dicho no sé qué*». Però això no s'explota d'una manera conscient o no tant com es podria explotar des de les persones que tenim la responsabilitat, des dels que estem treballant a la universitat, des dels que estan treballant a les escoles, de donar aquesta informació. Una altra qüestió relacionada és la de la transmissió lingüística. Jo, com a pare i com a persona usuària del sistema educatiu, amb les filles, veig moltes vegades allò dels matrimonis mixtos que parlen castellà entre ells, com és norma habitual en el nostre entorn, i després transmeten habitualment el castellà als fills i no es plantegen mai allò que altres matrimonis mixtos sí que es plantegen. Jo, per exemple, conec una parella, ell castellà i ella anglesa, en què cada un dels progenitors parlen una llengua als fills. És bastant habitual en aquest tipus de parelles, però en les parelles mixtes valenciano-castellanes no és habitual o no ho és tant en el

nostre context. És un tipus d'actuació, de tòpic, que s'hauria d'intentar trencar. Perquè la realitat d'Alacant és que encara n'hi ha moltes, o algunes, o bastants. Però parelles valencianoparlants, de ben poques en conec. I quan no es trenca eixa tendència, qui cau sempre és la part dèbil, el valencià. Hi ha un altre tema que és el de la defensa dels nostres drets. Per desgràcia, a la ciutat d'Alacant tenim molts exemples d'iniciatives que no han reeixit. En altres cultures, segurament més democràtiques, hi ha una tradició de participació de la gent i de la societat civil més important. Una situació com la nostra seria bastant impensable, entre altres coses perquè els valencianoparlants ens haguérem unit per a defensar els nostres drets davant de l'Administració i reclamar-los allà on fera falta, davant dels tribunals, cosa que aquí realment és impensable. Enric Pellín ho sap perfectament perquè ha sigut durant molt de temps president de l'Associació Cívica per la Normalització del Valencià. També és cert que tenim unes autoritats que no escolten. Només escolten els tribunals i no sempre, i això també és un camí molt dur. Una altra qüestió pràctica des d'un punt de vista organitzatiu i que a mi m'ha cridat molt l'atenció quan parlava amb Joan Pere Le Bihan explicant el perquè al pati l'alumnat de La Bressola parla en català és que, és clar, organitzativament, això aquí com es podria intentar aplicar o introduir a les escoles? Em sembla complex, però seria un camí per a anar pensant en aquest tema. I si, per exemple, d'aquesta Jornada isqueren una sèrie de bones pràctiques, tres o quatre recomanacions, no més —com més pitjor, és la veritat, perquè en estos casos convé que siguen coses molt concentrades i molt fàcils de transmetre i molt assumibles— estaria molt bé. Respecte a aquestes qüestions, sí que hi ha material per a poder definir-les, i, sobretot hi ha àmbits. Ara s'està treballant en el tema de les bones pràctiques —per exemple, Lingüamón, també a Alacant. Si poguérem d'alguna manera definir-les i transmetre-les potser seria un resultat pràctic, interessant, que eixiria d'aquesta Jornada.

Per acabar, com a persona que treballa en la universitat i arreplegant un poc el repte que deia Josep Forcadell i que jo també he dit, ens trobem ara en un moment clau, perquè estem canviant el sistema educatiu, que serà el de les titulacions dels propers vint anys, de tot un sistema educatiu que es basa en la qualitat, la professionalitat, la formació dels mestres. I ara tenim l'oportunitat d'alguna manera de definir quina serà aquesta formació per als propers vint anys. És un moment en què ens juguem molt. No és com dir que el futur està guanyat o està perdut, però sí que el futur dels propers anys en el sistema educatiu ve pel canvi del sistema educatiu: els graus, els postgraus i el que siguem capaços d'implementar en aquesta etapa. I és aquí, des de la universitat, que hem de constituir-nos com un grup de

pressió i pressionar molt fortament perquè els ensenyants del futur d'alguna manera tinguen una línia determinada. Això sí que influirà necessàriament en el sistema educatiu els propers anys.

Antoni Mas: I ja, si ens permeteu, Brauli Montoya i jo volem dir unes breus paraules com a cloenda, tot i que F. Xavier Vila i Moreno ja s'ha avançat al nostre propòsit en la seua darrera intervenció. Nosaltres fem una valoració positiva del que ha estat la Jornada per moltes raons. Una, per la qualitat dels ponents, als quals ho hem d'agrair; també pel treball fructífer que han fet Rafael Castelló i David González, i, així mateix, per les intervencions dels assistents. Jo també me'n vaig molt content perquè Alacant, amb aquesta Jornada, torna a ser capdavantera en aquest tipus de qüestions sociolingüístiques. Si va ser ja capdavantera en l'estudi de la interrupció, també ho és ara en l'estudi de la revernacularització i, per tant, com a última qüestió, voldria llançar el compromís de prosseguir, veure en quin espai ho podríem repetir i anar aprofundint en aquesta línia d'estudis. veure en quin espai ho podríem repetir i anar aprofundint en aquesta línia d'estudis.

Brauli Montoya: L'espai haurà de ser el de la presentació pública de les actes d'aquesta Jornada. Eixe serà el nexa de contacte futur.